

ENPARD - Programul European de Vecinătate
pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală

Ministerul Agriculturii,
Dezvoltării Regionale
și Mediului

PROGRAMUL ENPARD ÎN REPUBLICA MOLDOVA ISTORII DE SUCCES

”Îmbunătățind agricultura, îmbunătățim viețile în Republica Moldova”

ENPARD - Programul European de Vecinătate
pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală

ENPARD - Programul European de Vecinătate
pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală

Îmbunătățind agricultura, îmbunătățim viețile în Republica Moldova

PRECIZĂRI LEGALE: Această publicație a fost finanțată cu suportul Uniunii Europene prin intermediul proiectului "Asistență Tehnică pentru implementarea Contractului de Reformă Sectorială: Programul ENPARD Moldova", implementat de compania Agrotec SpA. Conținutul acesteia este responsabilitatea exclusivă a proiectului și nu poate fi considerată, în nici un fel, o reflecție a opiniilor Uniunii Europene.

I. ENPARD ȘI MODERNIZAREA SECTORULUI AGRICOL ȘI A ZONELOR RURALE

I.1 Ce este programul ENPARD?

CE? ENPARD este abrevierea utilizată pentru Programul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală, destinat țărilor din imediata vecinătate (The European Neighborhood Programme for Agriculture and Rural Development).

CINE? Acest program reprezintă o inițiativă de politici, ce fac parte din angajamentul UE privind creșterea incluzivă și stabilitatea la hotarele Comunității.

DE CE? Prin lansarea acestui instrument Uniunea Europeană a reconfirmat importanța agriculturii, inclusiv a siguranței și securității alimentare, producției durabile și a ocupării forței de muncă în regiunile rurale.

CUM? Acest program se materializează prin acordarea fondurilor europene nerambursabile, necesare pentru a spori competitivitatea produselor autohtone pe piața UE.

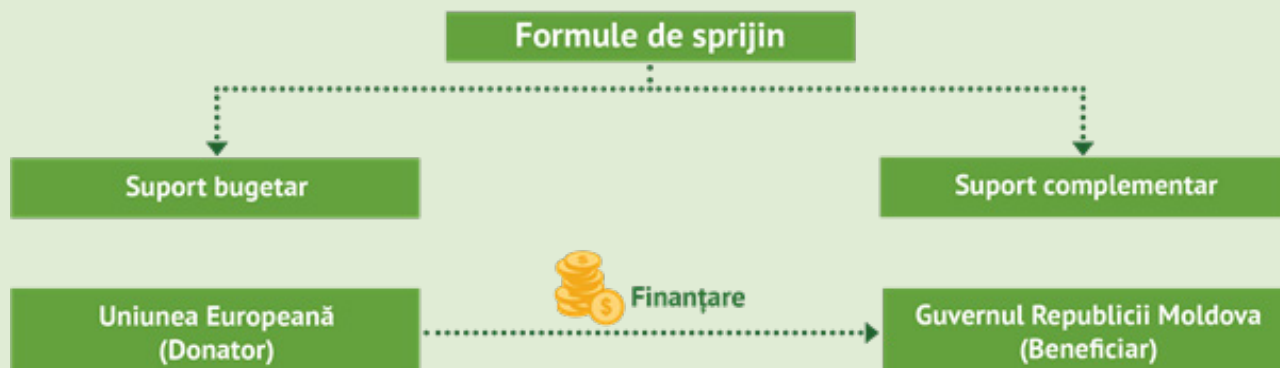
UNDE? În prezent, următoarele țări ale Parteneriatului Estic beneficiază de ENPARD: Armenia, Georgia, Azerbaidjan, Ucraina, Republica Moldova.

CÂND? În Republica Moldova ENPARD – „Suport pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală” este implementat în perioada noiembrie 2016 – mai 2019.

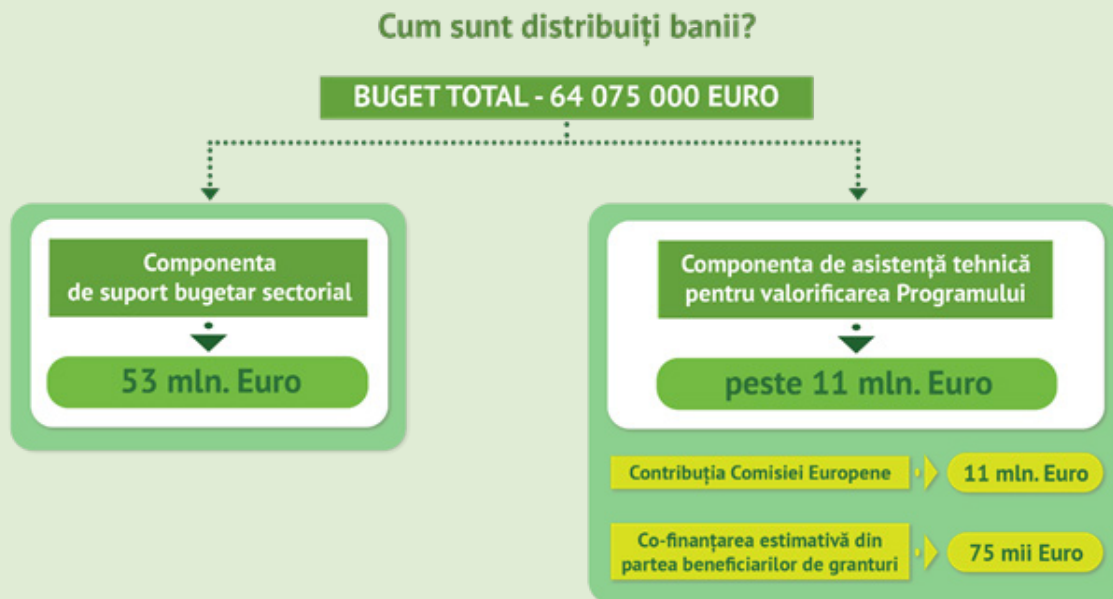
I.2 Cum funcționează asistența ENPARD?

Conform Acordului de finanțare, semnat între Comisia Europeană, care acționează în numele Uniunii Europene și Guvernul Republicii Moldova, în calitate de beneficiar, programul ENPARD oferă următoarele formule de sprijin:

I.3 Care este bugetul Programului ENPARD?

Valoarea totală a Programului ENPARD Moldova este de **64 075 000 Euro**.

II. ENPARD ÎN MOLDOVA – CONTEXT ȘI PARCURS

II.1 Ce rol are ENPARD în Moldova?

Guvernul Republicii Moldova și-a asumat angajamentul de a impulsiunea dezvoltarea țării, urmând vectorul european. Un pas decisiv în realizarea acestui deziderat a fost semnarea Acordului de Asociere.

Pentru a implementa prevederile acestuia, Moldova trebuia să treacă prin schimbări radicale, imposibil de realizat fără sprijin extern. Susținerea din partea partenerilor europeni pentru implementarea reformelor în sectorul agricol și rural este decisivă, deoarece racordarea la standardele de calitate și siguranță, promovate în UE, atrage costuri înalte pentru producătorii agricoli.

Pentru sectorul agroalimentar și cel rural oportunitatea de sprijin este programul ENPARD.

II.2 Pentru ce sunt destinați banii din asistența bugetară ENPARD?

Suportul bugetar este principala formă de asistență din partea UE oferită țărilor Parteneriatului estic (Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Moldova și Ucraina) și reprezintă un instrument-cheie în cadrul programului ENPARD pentru Moldova.

Asistența bugetară înseamnă că bugetul de stat al Moldovei primește plăți din partea UE în baza îndeplinirii unor condiții specifice și a unor indicatori ai progresului performanței în domeniul agriculturii și dezvoltării rurale.

Prin Acordul de reformă sectorială, UE și Republica Moldova au convenit asupra condițiilor, indicatorilor și procedurilor de alocare a fondurilor către Moldova.

Bugetul este susținut de Fondul Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural, care este fondul principal pentru subvenționarea și susținerea producătorilor agricoli.

Sprijinul bugetar ENPARD, în valoare totală de 53 de milioane EUR, este alocat în trei tranșe anuale (2016, 2017, 2018).

Obiectivele Programului:

Prin programul ENPARD, UE urmărește trei obiective de bază:

Sporirea capacităților financiare ale Guvernului în realizarea obiectivelor privind politicile în domeniul agriculturii și dezvoltării rurale;

Promovarea politicilor și reformelor în domeniul agriculturii și dezvoltării rurale;

Managementul durabil al resurselor naturale, inclusiv al apei și biodiversității.

1

DUMITRIȚA BALAN

Membru fondator al Cooperativei

„MOLDAGROVITIS”

LOCALIZAREA AFACERII: satul Lingura, raionul Cantemir

DOMENIUL DE ACTIVITATE: Producerea și păstrarea strugurilor și a prunelor; Producerea și păstrarea vinului în vrac

La constituirea Cooperativei „MOLDAGROVITIS” au participat șapte membri, care împreună dețin 130 de hectare de teren, pe care sunt plantate atât viță de vie, cât și livezi de prune. Printre ei se numără și tânăra Dumitrița Balan. Potrivit ei, grupul de agricultori au

înțeles că este nevoie ca producția lor să fie prerăcită și apoi păstrată la rece, asta extinde ciclul de viață a strugurilor și a fructelor. Prin urmare, membrii fondatori au ajuns la concluzia că trebuie să construiască un frigider. „Împreună cu consultanții proiectului am elaborat planul de afaceri și studiul de fezabilitate și am depus dosarul pentru subvenții la AIPA. În 2016 am obținut 4,5 milioane de lei subvenții de la stat pentru construcția frigiderului. Acest suport a fost extrem de binevenit în contextul când investițiile finale au fost foarte mari”, susține Dumitrița Balan.

Subvenții în valoare de 50 la sută din cost pentru utilaj

În frigider pot fi depozitate în

jur de 2000 de tone de prune și de struguri. În total sunt 24 de camere, dintre care 4 de prerăcire și 20 de păstrare. Aceasta lucrează pe baza unui agent frigorific ecologic. Producția păstrată este ulterior realizată pe piața externă, iar principalele țări de destinație sunt România, Belarus și Polonia. În interiorul frigiderului este nevoie de multă tehnică pentru a face posibil procesul de depozitare a producției. Cea mai mare parte a utilajului a fost subvenționat. „Datorită AIPA și ENPARD am obținut 50 la sută din valoarea acestuia. Totodată, cooperativa noastră este acreditată în sistemul ISO - sistem de management al calității și asta ne permite să concurăm de la egal la egal cu cei din străinătate”, povestește cu mân-

drie tânăra femeia de afaceri.

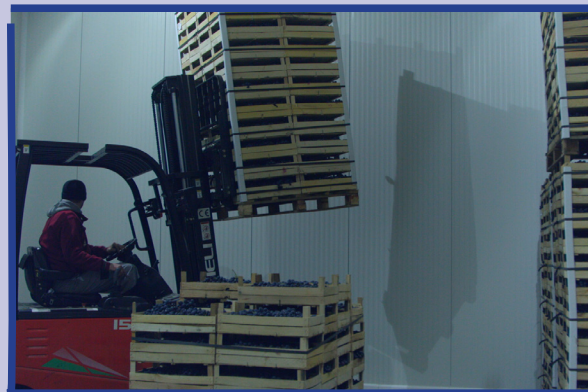
Tind să facă procesele tehnologice cât mai automatizate

Pe lângă subvențiile obținute pentru construcția și dotarea frigiderului, Dumitrița Balan spune că statul a contribuit și la modernizarea utilajului din cadrul Întreprinderii „POD-GORIA VIN”, care este membru fondator al Cooperativei MOLDAGROVITIS. AIPA a subvenționat utilajul cu 40 la sută din valoarea acestuia. Aici este produs și păstrat doar vin în vrac, care în proporție de 100 de procente merge spre export.

Pentru anul viitor, agricultorii preconizează să înceapă și îmbutelierea vinului. Femeia de afaceri spune că sectorul agricol implică multe probleme, dar cea mai arzătoare este totuși lipsa cadrelor calificate, atât în viticultură, cât și în vinificație. Prin urmare, proprietarii au decis să facă mai multe investiții în utilaj modern pentru ca procesele tehnologice să ajungă cât mai automatizate.

De când și-a început activitatea în sectorul agricol, Dumitrița a

învățat o lecție foarte importantă: „Înainte de a te apuca să dezvolti o afacere, trebuie mai întâi să faci calculele necesare și să fii sigur 100 de procente că îți dorești acest lucru. Agricultura este un domeniu specific și oricare injecție de mijloace financiare în afacere este binevenită”.

„În condițiile actuale nu poți activa fără credite, fără granturi sau fără subvenții, mai ales dacă dorești să corespunzi standardelor europene...”

„Foarte mult contează dorința ta de a reuși. Totul este posibil, dacă ai răbdare, cunoștințe și, evident, dacă depui multă muncă.”

Ministerul Agriculturii,
Dezvoltării Regionale
și Mediului

Fondatorul SRL AGROSFERA

LOCALIZAREA AFACERII: Satul Pârlița, raionul Ungheni

DOMENIUL DE ACTIVITATE: prelucrarea culturilor agricole

Nicanor Buzovoi activează în domeniul agricol de peste 40 de ani, iar atunci când s-a desființat Uniunea Sovietică a convins oamenii să-i permită să le prelucreze pământul. Atunci a devenit lider și a arendat circa 2200 de hectare de teren de la

localnicii din Pârlița, dar și de la locuitorii satelor vecine. În prezent, agricultorul are una dintre cele mai mari gospodării agricole din țară, iar venitul anual se ridică la o sumă de ordinul milioanelei de lei.

Potrivit lui Nicanor Buzovoi, la începutul anilor '90, în gospodărie lucrau mai mult de 1000 de lucrători, dar în ultima perioadă activează doar 80. Acest salt a fost posibil datorită automatizării procesului de lucru. În primii ani de activitate s-a muncit doar cu tehnică sovietică, rămasă din perioada colhozurilor, dar datorită susținerii statului, în special prin subvenționare, agricultorul și-a putut permite să procure tehnică performantă și prin urmare să-și simplifice munca de câteva zeci de ori. „Dacă inițial procesul de obținere a subvențiilor era extrem de migălos și implica multă birocrație, în ultima perioadă, procedura se face extrem de rapid și fără multe bătăi de cap”, declară mulțumit bărbatul.

SRL AGROSFERA cultivă grâu alimentară, porumb, floarea soarelui și rapiță. Producția este comercializată în mare parte în străinătate – în jur de 80 la sută. România, Spania, Portugalia sau țările arabe sunt doar câteva dintre destinații.

A ajuns de la 1000 de lucrători la nici 100

producția care aduce recolta de pe câmp. Capacitatea acesteia este de 50 de tone pe oră. Suportul din partea statului a fost de 25 la sută și s-a fă-

AIPA și ENPARD au contribuit la modernizarea utilajului

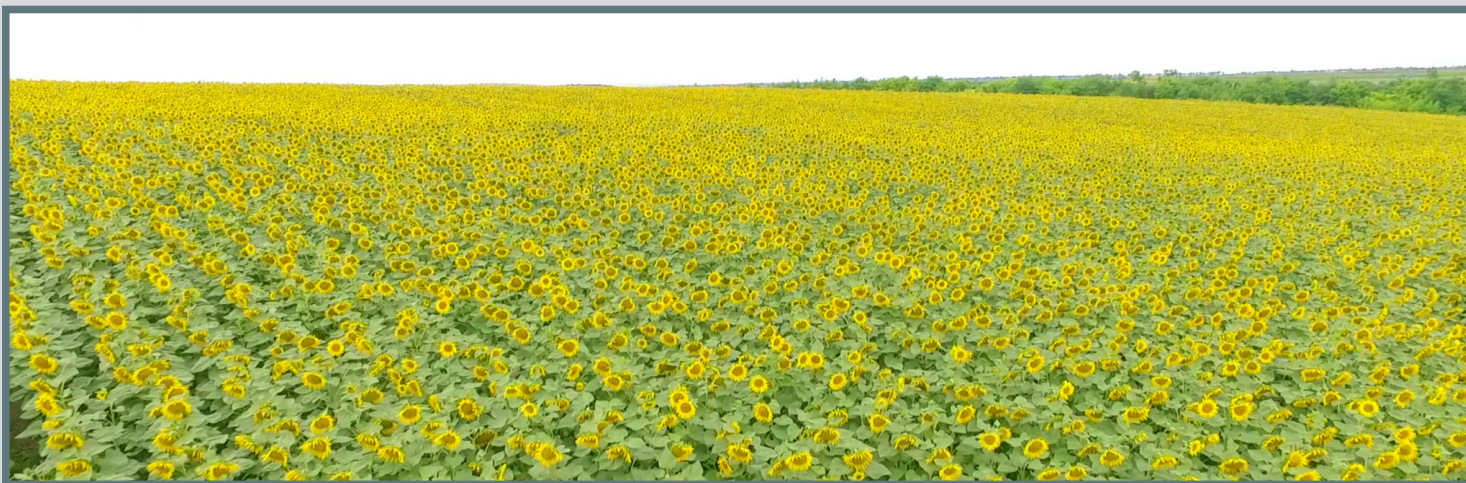
Cu ajutorul subvențiilor primite de la stat, fermierul din Pârlița a reușit să-și cumpere și utilaj modern. Printre acestea se numără și fățarea, unde este procesată

cut prin intermediul Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA). Alt utilaj performant, procurat cu ajutorul programului de subvenționare, este o semănătoare pentru culturile de toamnă. Din costul de puțin peste două

milioane de lei, AIPA, prin intermediul ENPARD, a acoperit 35 la sută din sumă, ceea ce constituie un suport substanțial.

Nicanor Buzovoi recunoaște că în agricultură niciodată nu a fost ușor, dar le recomandă tuturor, care vor să investească în acest domeniu, să iubească pământul și acesta îi va răsplăti cu roadă bogată.

„Sper să beneficiem în continuare de fonduri europene și să avem ploaie la timp, de restul o să avem grijă noi”.

Ministerul Agriculturii,
Dezvoltării Regionale
și Mediului

NICOLAE MIGOV

3

Directorul Companiei UNICAPS, întreprindere mixtă

LOCALIZAREA AFACERII: satul Cristești, raionul Nisporeni

DOMENIUL DE ACTIVITATE:

prelucrarea semințelor și a miezului de floarea soarelui

Nicolae Migov lucrează în domeniul agricol de mai bine de un deceniu. Inițial și-a început activitatea prin cultivarea și prelucrarea tutunului, dar paralel mai „cochetat” și cu alte culturi. Atunci când s-au intensificat campaniile antifumat, în 2007, întreprinderea pe care a fondat-o s-a reorientat către prelucrarea semințelor și a miezului de floarea soarelui, în special pentru piața externă.

Costul echipamentului a fost subvenționat în proporție de 30 la sută

Agricultorul spune că procură materia primă de la fermieri cu care colaborează de mai mult timp. UNICAPS este în prezent una dintre cele mai bine dotate întreprinderi la capitolul utilaj modern și hăli de păstrare a producției. „Îmbunătățirea condițiilor nu ar fi fost posibilă fără ajutorul programelor de subvenționare puse

la dispoziție de AIPA și susținute financiar de ENPARD. Instalațiile de metal s-au încadrat în criteriile de subvenționare și am

primit un suport substanțial la investițiile pe care le-am făcut de-a lungul timpului. Costul echipamentului a fost acoperit în proporție de 30 la sută și asta ne bucură foarte mult”, se arată mulțumit Nicolae Migov.

Depozitele companiei au capacitatea de a păstra circa 8000 de tone în același timp. Miezul de floare soarelui, produs de UNICAPS, este exportat în țările

Uniunii Europene, unde tradițional este folosit în brutărie.

Oferă condiții avantajoase pentru angajați

În cadrul întreprinderii lucrează 46 de persoane, din trei localități din zonă, inclusiv Cristești. Una dintre problemele consta-

tate de director, e plecarea tinerilor în străinătate. Chiar dacă le asigură angajaților transport dus-întors și un salariu peste media pe economie, agricultorul recunoaște că întâmpină dificultăți privind asigurarea cu brațe de muncă. Prin urmare, în ultimii ani, conducerea întreprinderii alocă mai multe resurse pentru a se asigura cu tehnică performantă și pentru a automatiza lucrările. „Noi trebuie să mergem în pas cu concurenții. Bulgaria și România se dezvoltă foarte bine. Partenerii externi vin frecvent cu inspecții și analizează cu ce utilaj lucrăm și ce calitate putem oferi. În business trebuie analizate toate detaliile

și mai ales riscurile”, se arată convins directorul UNICAPS. Potrivit lui Nicolae Migov, cele mai noi investiții în cadrul întreprinderii au fost alocate pentru construcția a două hale, una de producere și alta pentru depozitarea materiei prime. Ridicarea și dotarea acestora a costat puțin peste șapte milioane de lei, dintre care circa un milion și jumătate au fost oferiți de AIPA sub formă de subvenții.

Businessmanul a ținut să le transmită partenerilor de la AIPA și ENPARD să colaboreze eficient încă mult timp. „AIPA depinde de cei de la ENPARD și invers, iar noi depindem de ambele în egală măsură. Ei sunt suportul și siguranța noastră”, a punctat agricultorul din Cristești.

„Mereu veți găsi motive să nu inițiați o afacere, dar trebuie să știți că dificultățile se rezolvă pe măsură ce apar, iar satisfacția pe care o aveți, atunci când lucrurile merg bine, e de nedescris”.

Ministerul Agriculturii,
Dezvoltării Regionale
și Mediului

4

NICOLAI DOINA

Directorul Companiei

„MĂGURA-AGRO SRL”

LOCALIZAREA AFACERII: satul Cania, raionul Cantemir

DOMENIUL DE ACTIVITATE: cultivarea culturilor agricole

Activitatea intensă în agricultură, Nicolai Doina și-a început-o prin încheierea contractelor de arendă a pământului cu sătenii. Inițial s-au alăturat 199 de deținători de teren, iar ulterior cifra s-a majorat la circa 700 de persoane. Suprafața pe care o gestionează în prezent este de 930 de hectare. La început, agricultorul din Cania cultiva doar grâu, orz, floarea soarelui și porumb, dar din anul 2003 a început să producă și rapiță.

„Decontarea banilor nu a durat nici măcar o lună”

Atunci când lucrările erau făcute cu tehnica veche, se cheltuiau mai multe resurse și timp. Datorită, însă, suportului statului, prin acordarea subvențiilor, munca a devenit mult mai productivă, iar în prezent lucrările sunt realizate în timp record. „Dacă e să comparăm roada din anul 1999 cu cea din 2016-2017, diferă cu aproape 150 de

procente. Pentru tot ce am procurat, am primit subvenții la timp. Ultima dată, procedura de decontare a banilor nu a durat nici măcar o lună. Acum lucrurile se mișcă foarte repede. Îmi pare bine că AIPA, împreună cu ENPARD-ul, au o atitudine atât de serioasă față de noi, agricultorii”, declară mulțumit bărbatul.

Potrivit lui Nicolai Doina, în prezent, la întreprinderea sa nu există probleme privind comercializarea producției. O cantitate mică este realizată pe piața internă, dar cea mai mare parte merge, totuși, spre export. Pentru producția obținută în anul agricol 2016-2017 deja există cumpărători.

„În 24 de ore, doi oameni seamănă 35-40 de hectare”

Dacă la început colectivul era format din peste 50 de persoane, la o suprafață de 300-400 de hectare, acum sunt prelucrate aproape 1000 de hectare cu nici 20 de angajați. Fermierul din Cania are două combine performante, valoarea cărora, în proporție de 35 la sută, a fost acoperită de subvențiile oferite de AIPA și ENPARD. „Înainte, pentru a semăna un hectar de grâu, era nevoie de 7-8 oameni. Acum totul este mecanizat și se face foarte

rapid. În prezent, timp de 24 de ore, doar doi oameni seamănă 35-40 de hectare”, susține cu mândrie agricultorul.

În cadrul Companiei MĂGURA-AGRO lucrătorii au parte de condiții foarte bune de muncă. Directorul a

dispus recent amenajarea unui vestiar, unde angajații își pot schimba hainele, pot face un duș sau se pot odihni. Totodată, muncitorii sunt hrăniți la amiază din contul întreprinderii. Conducerea pune accent pe profesionalismul lucrătorilor și îi trimite la instruirii sau îi asigură cu material informativ.

„Am iubit pământul, am să-l iubesc și cât o să mă țină picioarele și puterile o să fac exact ceea ce am făcut de peste 40 de ani în agricultură.”

Ministerul Agriculturii,
Dezvoltării Regionale
și Mediului

5

ALA BENZIN

Proprietara Agropensiunii
„Casa din Luncă”

LOCALIZAREA AFACERII: satul Trebujeni, raionul Orhei

DOMENIUL DE ACTIVITATE: cazarea și recreerea turiștilor

Prima agropensiune ecologică din Republica Moldova se află pe teritoriul Complexului muzeal Orheiul Vechi, care este amplasat în valea Răutului. „Casa din Luncă” și-a deschis ușile pentru turiști în luna mai 2002. De atunci, poarta a fost mereu deschisă, iar pragul i l-au pășit mii de turiști. Propri-

etara agropensiunii, Ala Benzin, spune că ideea de a lansa o afacere în sfera dată i-a venit atunci când a fost în vacanță în România, unde a văzut multe astfel de agropensiuni. „Am spus că e în gospodăria noastră, pornim, și dacă va ieși ceva bine, dacă nu, vom rămâne cu reparația pentru noi. Am început cu două dormitoare, după care am extins-o la patru camere, iar în anul 2008 am construit și al doilea etaj. Am văzut că există interes din partea turiștilor și am decis să extindem afacerea”, povestește cu entuziasm proprietara.

La început, în cadrul agropensiunii era angajată o singură persoană, dar pe măsură ce

volumul de muncă a crescut, numărul s-a majorat până la cinci angajați. În timpul verii sunt angajate suplimentar alte 3-4 persoane, ca să poată face față fluxului mare de turiști.

Masterclass-uri pentru turiști și cazare în condiții eco

Agropensiunea „Casa din Luncă” pune la dispoziția turiștilor o serie de activități reprezentative zonei rurale. Lucrătorii organizează masterclass-uri la bucătărie, unde le arată vizitatorilor din străinătate cum sunt pregătite bucatele tradiționale moldovenești. Pe lângă aceasta, curioșii pot împleți în pănușă împreună cu meșterii populari

din localitate. Mai mult decât atât, în zona respectivă, turiștii pot să se plimbe cu căruța care a fost construită special pentru acest tip de activitate în anul 2016. Totodată, există posibilitatea ca vizitatorii să facă și câte o plimbare cu barca pe râul Răut, care curge chiar prin grădina agropensiunii. „În 2018 am finisat construcția unei încăperi care e pur ecologică, iar materialele folosite sunt doar paiele, lutul, lemnul și varul. Pe lângă aceasta, de câțiva ani, pe teritoriul agropensiunii avem o casuță unde au loc seminare sau diferite evenimente, care este prima construcție ecologică din Moldova. Când oamenii intră în ea, au o reacție de încântare, ceea ce ne bucură foarte mult”, mărturisește Ala Benzin. Proprietara spune că cea mai bună promovare o fac turiștii care vin aici din auzite, se simt bine, și ei, la rândul lor, povestesc altora despre acest loc pitoresc. Ea este mândră că a ca-

zat turiști de pe toate continentele, iar mulți dintre ei au revenit ulterior cu prietenii sau familia.

Investițiile familiei, suportul oferit de AIPA și costurile pentru cazare

O asemenea afacere implică și foarte multe cheltuieli. Familia Benzin a investit peste 200 de mii de lei pentru a pune pe roate activitatea, iar alte peste 200 de mii de lei au fost subvenții din partea Agenției pentru Intervenție și Plăți în Agricultură. Asta le-a permis să realizeze doar într-un an ceea ce, cu resursele pro-

prii, ar fi realizat în 3-4 ani. Costul pentru cazarea pe 24 de ore la „Casa din Luncă” este de 1500 de lei. Suma include toate activitățile care se desfășoară pe teritoriul agropensiunii, cât și dejunul, prânzul și cina.

După aproape 20 de ani de activitate, Ala Benzin spune cu încredere că în Republica Moldova există turism rural, el se dezvoltă, iar aceasta este o idee de afacere profitabilă pentru oamenii de la țară.

**Directorul Comercial al Companiei
„FARMPROD”**

LOCALIZAREA AFACERII: satul Olănești, raionul Ștefan Vodă

**DOMENIUL DE ACTIVITATE: producerea, păstrarea și comercializa-
rea fructelor**

Una dintre cele mai performante livezi se află la sudul Republicii Moldova și este un model atât pentru agricultorii autohtoni, cât și pentru cei din străinătate. Compania „FARMPROD” și-a început activitate în anul 2009 cu o plantație de 10 hectare de meri. Anii următori proprietarii au extins suprafața, iar în pre-

zent dețin 130 de hectare de livezi. Pe lângă meri, antreprenorul a decis să planteze atât pruni, cât și cireși sau piersici. „În compania noastră sunt angajate permanent 80 de persoane. În sezonul când este nevoie de mai multe brațe de muncă, apelăm la ajutorul zilierilor. Începând cu luna iunie mergem la recolta-

rea cireșelor, după care urmează piersicile, prunele și apoi merele. Iarna sunt lucrări de curățare a copacilor și de sortare a merelor, ceea ce înseamnă că angajații au un loc de muncă tot anul”, mărturisește Ion Tulei.

Subvenții pentru plantarea livezilor și construcția frigiderului

Compania deține și un frigider unde sunt păstrate fructele, în special merele. Sunt păstrate doar cele de calitate întâi. În anul 2017 deja nu mai încăpea toată roada în camerele frigorifice și era nevoie să vândă multe fructe direct din câmp, la un preț mic. Prin urmare, proprietarii au decis să extindă capacitatea frigiderului, iar în 2018 au finalizat

lucrările și au dat construcția în exploatare. Capacitatea totală a camerelor de păstrare ajunge la circa 4500 de tone. În interiorul acestuia sunt și două săli unde are loc sortarea fructelor.

„Cheltuielile pentru construcția frigiderului conform celor mai moderne standarde, au fost de aproximativ 10 milioane de lei. Pentru aceasta am primit subvenții, inclusiv pentru procurarea liniei de sortare. AIPA ne-a oferit bani pentru plantarea livezilor, dar și pentru plasele antigrindină, care sunt extrem de necesare într-o livadă super intensivă”,

susține directorul comercial.

Obținerea certificatului „GLOBALGAP” și exportul merelor în ASIA

Potrivit lui Ion Tulei, pe fiecare container unde sunt păstrate merele în frigider, este notat la ce dată a avut loc recoltarea, care a fost echipa de lucru și ce persoană era responsabilă de echipă. Aceste măsuri sunt necesare conform certificatului „GLOBALGAP”. Procesul de obținere și implementare a prevederilor acestui certificat au durat aproape trei ani. Asta înseamnă și faptul că „FARMPROD” este recu-

noscută la nivel internațional drept o companie de încredere. „În 2018-2019 ne dorim să exportăm merele noastre spre Oman, am trimis deja câteva oferte în Qatar și Dubai. După o eventuală înțelegere e posibil să ajungem și în India”, recunoaște Ion Tulei.

Succesul în agricultură este rezultatul cunoștințelor și a experienței adunate de-a lungul anilor. Producerea fructelor, spune el, este un domeniu profitabil, dacă agricultorul este la curent cu inovațiile și tendințele pieței.

Ministerul Agriculturii,
Dezvoltării Regionale
și Mediului

7

MARIA DARIU

Fondatoarea Gospodăriei Țărănești

„Maria Dariu”

LOCALIZAREA AFACERII: satul Chetrosu, raionul Drochia

DOMENIUL DE ACTIVITATE: producerea legumelor ecologice în câmp protejat

Una dintre puținele întreprinderi dotate cu tehnologii moderne, care produce produse ecologice la nordul republicii, este Gospodăria Țărănească „Maria Dariu”. Totul a început de la cultivarea legumelor pe 20 de ari, după care, familia Dariu a decis să-și extindă suprafața până la 13 hectare. Au făcut acest pas important, deoarece au realizat că doar într-un câmp protejat poți să-ți păzești

roada de intemperii. „Creștem produse organice. Avem legume pe o suprafață de 5 hectare în prezent, iar pe restul suprafeței agricole creștem fasole, grâu, porumb și soia. Cel mai mult m-a determinat să dezvolt această afacere nașterea nepoțicăi. Ea era alergică la produsele crescute convențional și am decis să cultivăm doar organice”, susține Maria Dariu.

produsele cultivate sunt ecologice. Comercializarea acestora este efectuată la un punct de realizare din piață în orașul Drochia. Totodată, au fost semnate contracte cu primăriile, grădinițele și casele de copii din zonă, iar cea mai mare parte a producției este procurată de aceste instituții.

Pe lângă legumele și celelalte culturi enumerate mai sus, familia Dariu cultivă ardei dulce, varză și vânăță, toate ecologice. „Absolut la toate legumele avem sistemul de irigare prin picurare. Am făcut și un iaz, la 600 de metri de terenul agricol, de unde pompăm apa. Avem și propria sursă de energie pe care am montat-o de sine stătător. Noi suntem

Unde este comercializată producția?

Din anul 2015, Gospodăria Țărănească a obținut certificatul ce confirmă că

unicul producător de produse ecologice din această zonă”, se arată convinsă antreprenoarea.

Subvențiile - o gură de aer pentru dezvoltarea afacerii

Toate realizările familiei Darii ar fi fost mult mai modeste dacă n-ar fi avut posibilitatea să beneficieze de subvențiile oferite de stat. Cu banii oferți de AIPA, prin intermediul ENPARD, în cadrul Gospodăriei Țărănești au fost construite serele, montat sistemul de irigare prin picurare și procurat frigiderul, unde sunt păstrate legumele

până când sunt distribuite consumatorilor. Potrivit lui Tudor Darii, consultant agricol și soțul Mariei Darii, produsele ecologice și de înaltă calitate trebuie să ajungă și pe mesele cetățenilor din Republica Moldova, nu doar pe cele ale consumatorilor din statele europene. „Datorită subvențiilor poți să-ți acoperi o gaură în buget, iar acest ajutor este o gură de aer pentru dezvoltarea afacerii noastre și ne permite să producem legume de calitate. Tot cu ajutorul banilor oferți de stat am reușit să adunăm în jurul nostru

un grup de producători agricoli. Periodic organizăm întâlniri și seminare, unde învățăm câte ceva din experiența fiecăruia în parte, iar asta contează enorm”, a punctat bărbatul.

„Pot face agricultură doar cei cărora le place acest domeniu și care au suficientă răbdare. Fără plăcere, zice ea, este dificil să reușești să obții rezultate frumoase în agricultură.”

Ministerul Agriculturii,
Dezvoltării Regionale
și Mediului

AIPA
ASOCIAȚIA INTERMEDIARILOR
AGRICOLI A PRODUCĂTORILOR
DIN ROMÂNIA

NICANOR NEGRU**8****Directorul Companiei
„Regina Naturii SRL”****LOCALIZAREA AFACERII: satul Costești, raionul Ialoveni****DOMENIUL DE ACTIVITATE: producerea și exportul mierii de albine**

Producerea, prelucrarea și exportul mierii de albine este una dintre cele mai de perspectivă afaceri din Republica Moldova. Acest lucru l-a înțeles și tânărul Nicanor Negru în anul 2014. A început de la 100 de familii de albine, iar peste doar doi ani, antreprenorul avea deja peste 700 de familii. În prezent, în cadrul întreprinderii activează 12 persoane, iar numărul de lucrători crește de la an la

an, în funcție de volumul de muncă. Datorită lor, cei din străinătate se delectează cu mierea noastră delicioasă produsă cu pasiune de Compania „Regina Naturii SRL”.

**Mierea de albine este
exportată fără taxe vamale**

Potrivit lui Nicanor Negru, în 2016 compania sa a exportat circa 100 de tone de miere. Anul

următor, cantitatea a fost deja de circa 450 de tone de miere. Iar anul curent, antreprenorul speră la un

volum puțin mai mare. „Ca să avem un preț mai bun atunci când exportăm producția, trebuie să avem relații de colaborare cu procesatorii și ambalatorii de miere din Uniunea Europeană. Noi exportăm în Polonia și Germania, dar mereu suntem în căutarea noilor parteneri”, mărturisește bărbatul.

În viziunea sa, posibilitatea de a exporta mierea naturală, fără achitarea taxelor vamale, este un avantaj foarte mare pentru Republica Moldova. Prin urmare, compania pe care o conduce adună mierea de la majoritatea apicultorilor din țară, o omogenizează și o pregătește pentru export.

Domeniul apicol, subvenționat în proporție de 50%

Cu ajutorul subvențiilor în agricultură și a măsurilor de subvenționare a apiculturii, cât și procesarea mierii, antreprenorul a reușit să-și dezvolte afacerea și să-și procure cele mai moderne utilaje de prelucrare a materiei prime. „Noi am beneficiat de subvenții din partea statului pentru camere de încălzire a mierii, vană de cristalizare, omogenizatoare și zdrobitori de miere. Anul acesta am depus dosarul la AIPA și așteptăm o parte din banii pentru stivuitorul pe care l-am procurat recent. Subven-

țiile pentru utilaje constituie 50%, ceea ce este un suport simțitor. Până acum am primit în jur de jumătate de milion de lei prin intermediul AIPA, iar aceasta mi-a permis să-mi dezvolt afacerea mai rapid”, mărturisește Nicanor Negru. Apicultorul le sugerează tuturor celor care vor să-și inițieze o afacere în acest domeniu să nu ezite prea mult, pentru că este o activitate profitabilă. Scopul companiei e să ofere consumatorilor un produs la raft, marca „Regina Naturii”, nu doar în Republica Moldova, dar și peste hotare. Totodată, el planifică să-

și extindă afacerea în următorii ani și va încerca să stabilească relații de colaborare cu consumatori din toate coțurile lumii.

„Reușitele apar doar atunci când ai pasiune pentru ceea ce faci și dragoste pentru albine.”

Ministerul Agriculturii,
Dezvoltării Regionale
și Mediului

9

NICOLAIE PASCAL

Administratorul și fondatorul Companiei
„PRODCAR”

LOCALIZAREA AFACERII: satul Prodănești, raionul Florești

DOMENIUL DE ACTIVITATE: producerea, păstrarea și exportul merelor

În regiunea de nord a Republicii Moldova există livezi super intensive, care aduc circa 50 de mii de tone la hectar. Una dintre acestea se află în preajma satului Prodănești, raionul Florești. Nicolae Pascal, co-fondatorul Companiei „PRODCAR”, susține că la început a plantat livezile de meri cu soiuri tradiționale.

Când acestea au intrat pe rod, bărbatul a realizat că a făcut o greșală. Prin urmare, în toamna anului 2018, el a defrișat 50 de hectare de livezi de măr și a rămas doar cu plantațiile cu soiuri performante, ce corespund celor mai inovative standarde care există la nivel mondial. „Sunt câte circa 4000 de pomi la hectar. I-am adus din străinătate și au costat foarte scump, dar atunci când dorim rezultate bune, trebuie să facem și investiții pe măsură. Anul acesta am plantat 12 hectare, iar alte 18 au fost plantate anii trecuți. În total am 30 de hectare de livezi de mere și este mai mult decât suficient”, se arată convins agricultorul.

**20% din investiție sunt
subvenții**

Contăm foarte mult pe subvenții. Pentru ultima livadă de măr, plantată recent, am primit circa 80 de mii de lei per hectar, alte 80 de mii am primit de la AIPA pentru plasa antigrindină, iar pentru sistemul de picurare au fost alocate în jur de 2000 de euro per hectar. Nicolae Pascal spune că circa 20 la sută

din investiția pentru plantarea unei livezi se subvenționează.

O altă componentă importantă o constituie lucrătorii și specialiștii în domeniu. Compania are în prezent angajate 45 de persoane, care constituie strictul necesar. În perioada recoltării fructelor numărul angajaților poate ajunge și până la 300 de persoane pe zi. Ca să fie vândute la un preț convenabil, merele trebuie păstrate minimum jumătate de an, de aceea compania a construit propriul frigider. Pentru acesta, anul curent au depus dosarul la AIPA și speră că banii primiți le vor permite să se dezvolte mai departe.

Nu poți conta doar pe o singură piață

„Deja am pregătit lăzile cu mere de calitate întâi, care, timp de 40 de zile, vor ajunge în Bangladesh. Până acum, am trimis merele noastre în Dubai

și Arabia Saudită. Nu poți să contezi doar pe o singură piață, de aceea încercăm să diversificăm numărul de clienți și să pătrundem chiar și pe continentul Asiatic”, a punctat Nicolae Pascal.

Agricultorul recunoaște că din numărul total de fructe, nici 10 la sută nu sunt comercializate pe piața internă. Peste 90% sunt pregătite pentru export, unde interesul este mai mare și prețul mai bun. Agricultorul își dorește cel mai mult să

obțină contracte internaționale de lungă durată, ceea ce i-ar permite să aibă siguranța că producția va fi vândută la timp și la un preț avantajos. El se conduce în viață după motto-ul: „Investești mult ca să câștigi puțin, dar dacă investești puțin, pierzi totul”.

„Celor care planifică să inițieze o afacere în acest domeniu să analizeze foarte bine toate riscurile și doar după să investească bani.”

Ministerul Agriculturii,
Dezvoltării Regionale
și Mediului

AIPA
AGENȚIA DE INTERVENȚIE ȘI
PLĂȚI PENTRU AGRICULTURĂ

SERGHEI BOICO**10****Șef de gospodărie în cadrul SRL
„Rose-Line”****LOCALIZAREA AFACERII: satul Țaul, raionul Dondușeni****DOMENIUL DE ACTIVITATE: cultivarea și comercializarea măceșului
ecologic**

La nordul Republicii Moldova se află una dintre puținele companii care se ocupă de cultivarea măceșului. SRL „Rose-Line” a pătruns pe această nișă în anul 2014, deoarece, în urma unui studiu de piață, a realizat că măceșul este un produs

exclusiv. Acesta conține un procent foarte mare de vitamina C și este extrem de solicitat de consumatori, atât la nivel local, cât și peste hotare.

„În prezent avem șapte lucrători de bază, care se trudes în cadrul companiei tot anul. Totodată, semnăm contracte individuale de muncă cu alte 11 persoane, în funcție de necesități. Oamenii trebuie să fie foarte responsabili, fiindcă măceșul este un produs specific și are nevoie de o îngrijire specială”, susține Serghei Boico.

**Perspective de dezvoltare a
afacerii**

În cadrul SRL-ului nu sunt folosite preparate chimice

pentru a face munca mai ușoară. Utilizarea erbicidelor ar putea duce la scăderea roadei sau chiar la imposibilitatea de a comercializa ulterior măceșul. Toate lucrările în plantație sunt efectuate cu tehnica adaptată de angajații companiei, în funcție de nevoi și în baza experienței acumulate în cei patru ani de activitate. În prezent „Rose-Line” cultivă măceș pe 45 de hectare, dar în următorii ani planifică să-și mărească suprafața cu încă circa 30 de hectare. „Pentru noi este important ca produsul nostru să fie solicitat și apreciat atât în Republica Moldova, cât și peste hotare, mai ales că măceșul este pur ecologic”, subliniază șeful de gospodărie.

Compania mai are și o fabrică de prelucrare și sortare a măceșului. Aici produsul este tăiat în jumătate, iar ulterior miezul este separat de semințe și ajunge la uscătorie.

Cum este subvenționat acest domeniu?

Pentru că este un produs de perspectivă, față de care există un interes sporit din partea consumatorilor, statul subvenționează acest domeniu atât pentru plantare, cât și pentru prelucrarea produsului finit. „Investițiile sunt enorme, de aceea subvenții-

le oferite de AIPA, în proporție de 20-30 la sută, sunt o salvare pentru noi. Ne bucură că statul este alături de noi și înțelege care sunt necesitățile. Acești bani ne ajută să rezistăm, în special prima perioadă, când doar investești, dar nu câștigi nimic”,

mărturisește
Serghei Boico.

Potrivit agriculturii, afacerea în această sferă este de perspectivă în Republica Moldova,

dar implică o muncă enormă, dedicație și extrem de multă răbdare. Totuși, se arată convins că dacă există dorință și o mână de ajutor din partea statului, totul devine mult mai simplu.

„Îndeamn cetățenii să-și inițieze afaceri în acest domeniu și să cucerească piața externă, unde măceșul este extrem de solicitat și se vinde la un preț bun.”

Ministerul Agriculturii,
Dezvoltării Regionale
și Mediului

Director al fabricii "Oloi Pak"

LOCALIZAREA AFACERII: or. Comrat, UTA Gagauzia
DOMENIUL DE ACTIVITATE: producerea produselor lactate

Compania și-a început activitatea în 2003, accesând împrumuturi de la băncile comerciale. În prezent, compania are 130 de angajați. A început cu o gamă de 4 produse: lapte, kefir, smântână, brânză de vaci. Problema majoră a fost identificată în absența laptelui crud

de înaltă calitate. Dar din cauza costului ridicat al creditării, creșterea și dezvoltarea întreprinderii nu a fost posibilă imediat. Abia în 2008, a apărut posibilitatea subvenționării producătorilor agricoli și am început imediat reconstrucția unei ferme de vite cu 200 de ca-

pete pentru a ne asigura cu lapte de calitate. Datorită programului de subvenționare, am reușit astăzi să ajungem la 700 de capete de rase Holsten. Utilizăm noi pentru recoltarea furajelor au fost achiziționate prin programe de dezvoltare. Scopul nostru este să introducem standardele globale de calitate și tehnologiile inovatoare de creștere și întreținere a animalelor. Din 2009 până în 2018, au fost primite subvenții pentru investiții mai mult de 12 milioane de lei, ceea ce a permis recuperarea a aproximativ 30% din totalul investițiilor.

Toate subvențiile au fost re-investite în industria prelu-

crătoare. În prezent procesăm circa 10 tone de materie primă lapte brut propriu, furnizăm produse lactate de înaltă calitate la peste 300 de magazine din sudul țării, și în Chișinău.

Aproximativ 25% din cantitatea fabricata anual este distribuită organizațiilor bugetare.

Ministerul Agriculturii,
Dezvoltării Regionale
și Mediului

